

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio I. De Scientia Dei in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

cognoscenda perfectius alia objecta naturalia. Deum ab omnibus debet admitti, quod dentur plurimæ potentia formaliter tantum distinctæ, quæ suum actum, sub ea formalitate sibi proprium, per totam æternitatem non eliciunt. e. g. potentia videndi alterum mundum, colloquendi infinitis hominibus nunquam producendis. Si dicas, has potentias esse tantum conditionatas, e. g. si producat mundus &c. facile responderi potest, etiam illam maiorem perfectionem intellectus quoad aliqua objecta tantum conditionatè, quoad aliqua posse absolute se exercere, ut jam ostensum.

272. Dices. Si eleveur simul intellectus, & species naturalis, plus sit, quàm, si eleveur tantum intellectus: ergo etiam plus sit, si eleventur plures perfectiones, quàm, si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositum; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia esset debita alicui naturæ, quod esse non potest. Si autem sermo sit de actibus aliis supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil posset fieri, nisi ista eleveur, adeoque utique plus sit, quàm, si non eleveur: posset autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiam si intellectus esset imperfectior, & non tot perfectiones eleventur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam propter ipsam non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem esset formaliter perfectior, e. g. quia esset supernaturalis de objectis altissimis, vel pluribus; non erit contrarium nostræ conclusioni, si dicatur etiam actus perfectior subsequi: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiorem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiorem. Et hæc de visione, adhuc tantum in speculo, & ænigmate cognita, obscurius dicta sufficiant, quæ DEUS det, ut ipsa ejus beatissima fruitione clariùs intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. Quatuor in disputationem hanc veniunt Quæstiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurrunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2. da de Scientia simplicis intelligentiæ. 3. tia. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Etsi autem longè plures sint divisiones Scientiæ DEI, tamen trium istarum notitia exactior præ aliis necessaria est ad capiendā illā, quæ de Voluntate Divina prædestinante, aut reprobante subjungemus. Unde de his tribus fusiùs, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An, & quotuplex detur Scientia in Deo.

274. Quædam perfectiones creaturarum tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectiorem involvant, v. g. dolere, timere &c. & hæc DEO non conveniunt in propria significatione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scripturæ DEO adscribunt dolorem, aut poenitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino l. 2. ad Simplicianum tota quæstione 2. da est ista: quando, detractis per præcisionem formalem imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectioni in creaturis solent esse connexæ, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriè: scilicet, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. E contra, licet misericordia in homine connexa sit cum compassionem, seu participationem miseriæ, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per conceptum ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniendi, & à miseriis liberandi alium, quæ est ratio misericordiæ, hæc virtus DEO propriè tribuitur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabile est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis esset pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at sunt in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriè dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia verè, & propriè dicta, imò omniscientia. ita omnes Catholici. Prob. 1. ex innumeris Scripturæ locis. e. g. Esaiæ 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam, ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI. ad Coloss. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ DEI &c. Consonant SS. PP. ubique, ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisset esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minùs universalis omnium iudex, nisi esset omniscius: sed nec aliis scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo debet in DEO dari scientia.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuatur DEO tantum notitia omnium, non autem scientia; sciendum, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursus, habitus, qualitatibus &c. quæ scientiæ creatæ connexæ sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundant scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agant de scientia tantum creatæ: SS. PP. autem, & Scripturæ (quæ, quantum possunt, literaliter accipiendæ sunt) agunt de scientia præscindente à creatæ, & increata. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligendi, non verò potentiam physicam; hæc enim

enim strictè sumpta significat potentiam distinctam ab actu, & ab isto perfectibilem, atque complebilem, quæ DEO repugnant: at potentia logica dicitur illa, quæ legitime infertur ex actu, ut sit bona consequentia: actu intelligit, ergo potest intelligere: quæ consequentia etiam valet respectu DEI. Accedit, quod Scripturæ, & SS. PP. sæpè DEO tribuant mentem, aut intellectum, nec ab ullo metaphoricè exponantur, adeoque debeant ea dicta saltem de potentia metaphysica, aut logica accipi. Eodem modo dicendum, dari in DEO actum primum metaphysicum, vel logicum intelligendi, non verò physicum.

279. Collige 2. dō. In DEO non dari habitum propriè dictum; habitus enim non dicit facilitatem quamcunque operandi, sed accidentalem, & (ut distinguatur à dispositionibus etiam facilitantibus, sed faciliè mobilibus) stabilem, superadditam potentia: capaci difficultatis; hoc enim intelligitur per hanc vocem: & nisi hoc intelligeretur, deberet etiam facilitas videndi in oculo dici habitus, quod communissimè negatur: talis autem facilitas superaddita repugnat DEO, qui nec additionis, nec difficultatis est capax. Videtur etiam non dari respectu DEI motivum strictè dictum; quia hoc videtur dicere respectum ad mobile, sive ad motionem, quæ DEO non congruunt. Si autem contendas, per motivum duntaxat intelligi rationem assensûs, non litigabo.

280. Lis est inter authores, an in DEO detur ratio speciei impressa. Distinguendum existimo: si per hanc intelligatur complementum intellectus per modum principii determinativi ad producendam speciem expressam, non datur in DEO; quia in DEO species expressa, seu cognitio absoluta est à se, & non producta ab alio: si autem intelligatur tantum applicatio intentionalis, qua objectum quodlibet redditur cognoscibile, aut applicatur intentionaliter intellectui, tunc admitti potest; eo quod essentia DEI sit species omnium rerum. Et qui hanc admittunt, pro se adducunt etiam S. Thomam 1. part. quest. 14. art. 4. in corp. ubi sic habet de DEO: *Cum ipsa sua essentia sit etiam species intelligibilis.* Quando autem dein ibidem dicit, hanc esse identificatam cum intellectu, & cognitione, clarè loquitur de identitate tantum reali. Addunt, hanc perfectionem, scilicet esse intentionalem applicationem objecti, non contineri formaliter in intellectu, aut objecto; (quamvis contineatur aliqua applicatio physica, sicut voluntati absque cognitione objectum jam est physicè applicatum, non tamen intentionaliter) adeoque formaliter esse distinctam. Nec obest, quod in DEO omnia sint vitalia; nam etiam species impressa in genere potest realiter esse talis, quamvis in creatis ob limitationem suam non sit talis: sic etiam æternitas DEI realiter est vitalis, quamvis talis non sit duratio creaturæ. Quando autem aliqui negant in Angelis species sui ipsorum, negant tantum realiter, non verò formaliter distinctas, quales etiam tantum in DEO adstruuntur ab istis authoribus.

281. Collige 3. tiō. In DEO non dari potentiam discurrendi propriè dictam. ita S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: *DEUS non cognoscit per causam, quasi prius cognitam, esse.*

Aut cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. idem sentit Eximius, & communis Theologorum. Prob. Discursus propriè dictus est cognitio unius ex alio, seu progressus ab una notitia ad aliam, & à noto ad ignotum: hæc non congruunt DEO: ergo. prob. min. Ut procedatur à noto ad ignotum, necesse est, ut veritas consequentis nondum sit nota in antecedente; aliàs proceditur à noto ad aliud notum, & non ad ignotum: atqui veritas consequentis DEO semper jam nota est in antecedente: ergo. prob. min. Quascunque præmissas, vel quodcunque antecedens, DEUS comprehensive cognoscit, quantum in eo signo possunt cognosci: ergo unico intuitu in eodem signo cognoscit, quidquid ex illis vel ratione identitatis, vel ratione connexionis infertur: ergo jam ei consequens est notum in antecedente, adeoque non discurret ab una veritate ad alteram, sed utramque simul cognoscit. Unde, quando DEUS in sua omnipotentia cognoscit creaturas possibles, nullatenus discurret: sed comprehendendo omnipotentiam, simul in ipsa cognoscit omnium possibilitatem, & non primum ex illa hanc infert.

Hinc ulterius modus cognoscendi Divinus est simplicissimus, & nullo modo compositivus, aut divisivus; nam compositio, aut divisio tunc fit, quando intellectus concipiens subjectum, primo intuitu nondum videt omnia, quæ de illo affirmari, aut negari possunt, atque ideò progreditur ad formandos varios conceptus prædicatorum, quæ dein comparat cum subjecto, & vel per compositionem ei tribuit, vel per divisionem negat: quæ longè sunt à DEO.

282. Questio autem hic de nomine fieri posset, an deus in DEO discursus virtualis; ad quam Resp. Si per discursum virtuales intelligitur tantum actus, quo unum cognoscitur in alio, vel cognitio tam perfecta, aut perfectior, quam sit discursus formalis, datur in DEO. Si autem intelligitur discursus virtualis strictius talis, ita ut debeat etiam in illo dari progressus à noto ad ignotum, atque notitia unius præsupponi, si non realiter, saltem formaliter, ad notitiam alterius, vel saltem apprehensio unius illuminare intellectum ad apprehendendum alterum, per priorem apprehensionem nondum ita cognitum, quas dein apprehensiones sequatur actus virtualiter discursivus, eisque suo modo commensuretur; talis discursus virtualis in DEO dari non potest. Et sanè videtur ad discursum virtuales plus requiri, quam tantum cognitio unius in alio.

283. Jam Scientia Divina dividitur multipliciter. 1. mō in primariam, & secundariam. Illa est, qua DEUS cognoscit se ipsum tanquam objectum primum: secunda, qua cognoscit objecta secundaria, seu creaturas. 2. dō in practica, & speculativam. Prior versatur circa objectum operabile: posterior verò versatur circa objectum tantum speculabile. 3. tiō. in scientiam approbationis, & simplicis notitiæ. Illa videt objectum, adjuncta approbatione Divinæ voluntatis: ista datur, quando deest illa approbatio. Hinc quando DEUS dicitur in Scripturis aliqua nescire, rectè exponit S. Augustinus libro 2. dō questionum super Exodum quest. 152. dicens: *DEUS dicitur scire, quæ illi placent, nescire, quæ displicent, non quia ignorat ea, sed quia*

non approbat. 4.º in Scientiam propter quid, & quia. Illa est scientia effectus per causam: altera causæ per effectum, vel aliud medium conexum. 5.º in Scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis. Priore DEUS scit omnia possible quæ talia, præscindendo suo modo, an existant: posteriore videt existentia pro aliqua temporis differentia.

284. Dividitur 6.º in Scientiam necessariam, & liberam. Illa est, quæ non potest à DEO abesse, & antecedit omne decretum liberum DEI: ut est notitia veritatum necessariorum; unde scientia simplicis intelligentiæ est necessaria: at non omnis scientia necessaria est simplicis intelligentiæ; nam se ipsum necessario existentem videt DEUS necessario per scientiam visionis. Libera est, quæ potest à DEO abesse, & præsupponit liberum decretum DEI actu existens: & talis est scientia de creaturis actu existentibus. Habet ergo scientia necessaria duo prædicata, scilicet, quod non possit à DEO abesse, & quod consequenter detur ante omne decretum liberum DEI: libera verò habet duo opposita; scilicet, quod possit à DEO abesse, & præsupponat liberum decretum DEI actualiter existens.

Inter has duas datur scientia participans de utraque unum prædicatum, sed de neutra utrumque, scilicet, quæ potest à DEO abesse, non autem præsupponit liberum decretum DEI actualiter existens, adeoque est medium quoddam inter scientiam necessariam, & liberam. Et hæc est Scientia media, de qua, & Physica Prædeterminatione multæ lites inter RR. PP. Dominicanos, & nostram scholam. Quidam scientiam hanc volunt esse mediam inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, quibus non multum repugnabo; quia est quæstio potissimum de nomine.

285. Sed quæstio de re est, an etiam antiqui jam admisserint scientiam mediam; cui respondeo, eos nondum hoc nomine usos, quamvis rem ipsam admisserint. Unde aliquando hanc scientiam contingentium conditionalem reduxerunt ad scientiam simplicis intelligentiæ, aliquando ad scientiam visionis; prout scilicet juxta varia prædicata eam considerarunt, vel eam cum aliis scientiis compararunt: scilicet, sicut crepusculum quandoque dies, quandoque nox vocatur; quia aliquid de claritate diei, & aliquid de obscuritate noctis participat; hinc e.g. à viatore, cui adhuc sufficientem lucem præbet ad iter agendum, vocatur dies: at ab eo, qui legere debet, & majore luce indiget, atque ingruentibus tenebris literas difficulter discernit, vocatur nox.

Ita scientia media, quia est de plurimis rebus nunquam exituris, & sub ratione tantum conditionata, quæ nihil absolute infert, revocatur quandoque ad scientiam simplicis intelligentiæ, & sic S. Thomas 1. part. quæst. 14. art. 9. in corp. omnium, quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerunt (qualia sunt etiam, quæ tantum conditionate essent, nunquam autem absolute erunt) omnium, inquam, istorum notitiam vocat scientiam simplicis intelligentiæ. Quia autem eadem scientia media non attingit res sub ratione solius possibilitatis, sed sub ratione existentiae saltem conditionatæ, videtur à quibusdam aliquando reduci ad scien-

tiam visionis, atque etiam à S. Augustino apud Angelicum 3. part. quæst. 1. art. 5. ad 2. quatenus ibi poenitentiam Tyriorum conditionate tantum futuram supponit prævisam, quod prædicatum propriè convenit scientiæ visionis. Aliæ divisiones scientiæ Divinæ, aut faciliè ex terminis capiuntur, aut hinc inde exponentur.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

286. **O**B. 1. S. Hieron. in illa verba. *Mundi sunt oculi tui. Habacuc 1. v. 13.* ait. Absurdum est ad hoc DEI deducere Majestatem, ut sciat per momenta singula, quot nascantur culices, quotve moriantur &c. ergo DEUS non habet scientiam rerum omnium perfectissimam. Resp. dist. conf. non habet scientiam specialis providentiæ, qualem habet de rationalibus. conc. conf. non habet scientiam providentiæ universalis. neg. conf. Providentiæ, quam DEUS exercet post prævisionem exigentiæ causarum secundarum, quæ conjunctæ sunt ad aliquid efficiendum, dicitur generalis, aut universalis, non, quod non provideat ipsis individuis: sed, quia tantum providet modo generali, & omnibus communi: & hanc non negat S. Hieron. nam in illud: *Nonne duo passeris affe veneunt. Matth. 10. v. 29.* ait: *Parva animalia, & vilia, absque DEO auctore non decidunt, & in omnibus est providentia, & quæ in his peritura sunt, sine DEI voluntate non pereunt.*

Providentiæ specialis, & particularis est, quam DEUS exercet dando plura supra exigentiæ causarum secundarum, e.g. Angelos Custodes: & hanc tantum negat S. Hieron. exerceri à DEO respectu culicum &c. quod inferitur ex ipso illo loco; sic enim paulò post habet: *Ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsos injuriostimus, eandem rationabilium, quam irrationabilium, providentiam esse dicentes.* Ex quo ulterius inferit, stultum esse librum, in quo dicitur, quendam Angelum nomine Tyri præfesse reptilibus. Sic etiam intelligendum illud 1. Cor. 9. v. 9. *Nunquid de bobus cura est DEO?* De cætero scientia infimorum non est indigna DEO; quia intellectum ejus illimitatum non impedit ab altioribus, sicut impediret intellectum creaturæ limitatum.

287. Ob. 2. Aliqua vaticinia DEI non videntur impleta, e.g. subversio urbis Ninive: ergo scientia DEI non est infallibilis. Confir. DEUS non cognoscit Chimæras: ergo non cognoscit omnia. Resp. dist. ant. vaticinia DEI absoluta, neg. ant. conditionata, & non purificata conditione. conc. ant. & neg. conf. Eo ipso, quod conditio impleta non fuerit, non debuit impleri conditionatum, seu vaticinium: jam verò plures prophetiæ comminatoriæ involunt tacitam conditionem: nisi poenitentia, preces &c. interveniant; sicut parentes etiam solent minari liberis. Ad confirm. dist. ant. non cognoscit eas, prout ab ipso cognoscibiles sunt. neg. ant. aliter. conc. ant. & neg. conf. Fusè hanc quæstionem deducit Gormaz de DEO disp. 5. num. 288. & num. 304. & seq. ubi negat impossibilia in se cognosci pos-

se tam à DEO, quàm ab hominibus: atque, quòd nos, dum Chimæras cognoscimus, ordinariè fingamus, & duo possibilia combinemus: sicut etiam privationes, & negationes concipimus per modum entium positivorum, e.g. tenebras per modum formæ nigræ: quæ imperfecta ratio cognoscendi utique est remota à DEO, qui per simplicissimum actum cognoscit, & negat Chimæras.

288. Bafiholzer *In thesibus de scientia DEI* quest. 2. art. 3. num. 37. ait, DEUM cognoscere impossibilia, quatenus comprehendit omnia possibilia, inter quæ, cum Chimæra non sint, hoc ipso eas æquivalenter, atque sufficienter cognoscit, quamvis de iis nec affirmativam, nec negativam propositionem formaliter enunciet. Et hoc videtur esse ad mentem S. Thomæ 1. part. quest. 14. art. 10. in corp. ubi ait, mala à DEO cognosci per cognitionem bonorum; sic enim habet: *Cum hoc sit esse mali, quod est privatio boni, per hoc ipsum, quod cognoscit bona, cognoscit etiam mala, sicut per lucem cognoscuntur tenebræ. Unde dicit Dionysius septimo capite de Divinis nominibus, quod DEUS per semetipsum tenebrarum accipit visionem, non aliunde videns tenebras, quàm à lumine.* Item 1. part. quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: *Id enim, quod contradictionem implicat, verbum esse non potest; quia nullus intellectus potest illud concipere.*

289. Ob. 3. Si potest naturaliter demonstrari, quòd DEUS sit sciens, & intelligens, potest naturaliter demonstrari productio Verbi Divini: hoc est falsum, ergo. prob. maj. De ratione intelligentis est producere verbum, dum intelligit: ergo, si demonstratur, DEUM intelligere, demonstratur, eundem producere verbum. Resp. neg. maj. ad prob. dist. ant. de ratione intelligentis fecundi. conc. ant. tantum intelligentis. neg. ant. & conf. Etiam Filius Divinus, & Spiritus Sanctus sunt intelligentes, quin producant Verbum. In creatis ipsa intellectio producta est jam verbum mentis, ut nostri probabilius docent. In Divinis intellectio absoluta necessaria, cum non sit producta, non est verbum mentis, sed datur aliud, scilicet Filius Divinus. Quòd autem ultra intellectiorem illam necessarius sit terminus aliquis, ex fecunditate ad loquendum productus, non potest ostendi ratione naturali, sed debet desumi ex fide.

290. Ob. 4. contra 1. coroll. Nulla intellectio creata est tam pura, quàm Divina: sed omnis intellectio creata est tam pura, ut excludat à se rationem potentiæ metaphysicæ: ergo multò magis hanc excludit intellectio Divina: ergo etiam DEUS huic identificatus. Conf. DEUS est purissimus actus: ergo excludit omnem potentiam. Resp. dist. mai. hoc est, nulla creata intellectio est tam distincta ab imperfectione, quàm Divina. conc. maj. nulla est tam distincta à perfectione. neg. mai. & omiff. vel concess. min. neg. conf. Etiam creata intellectio non est realiter omnipotens, imò nec est homo: ergo nec intellectio Divina deberet realiter esse omnipotens, aut DEUS. Puritas intellectiōis Divinæ præ creata non stat in exclusionem realis identitatis cum pluribus perfectionibus, sed in exclusionem imperfectionum falsitatis, obscuritatis &c. Ad confirm. dist. conf. excludit potentiam physicam. conc. conf. metaphysicam. neg. conf.

291. Dices. 1. S. Thomas negat in DEO potentiam. Resp. dist. negat physicam. conc. metaphysicam. neg. nam 1. part. quest. 41. a. 4. ad 3. sic habet: *Non potest salvari ratio potentia in DEO, nisi secundum modum intelligendi, & significandi tantum.* & in 1. dist. 7. quest. 1. art. 1. ad 1. ait. *In DEO est omnino idem re essentia, potentia, & operatio: sed differunt tantum ratione.* vide Gormaz de DEO n. 214. & 216. Dices 2. Ipsa intellectio jam denominat DEUM intelligentem: ergo frustra additur prædicatum intellectus. Resp. neg. ant. In sensu formali intelligens non tantum dicit intellectiōem, sed etiam subiectum aptum; nam si intellectio uniretur lapidi, hic non esset intelligens: tale autem subiectum in sensu formali est prædicatum intellectus, seu virtutis potentis intelligere.

292. Dices 3. Ergo DEUS concipitur per modum subiecti perfectibilis. Resp. hoc jam solutum n. 109. Dices 4. Ergo etiam in DEO dabitur potentia existendi, quod tamen non videtur admittendum. Resp. Siper potentiam tantum intelligitur possibilitas, non est absurdum, talem possibilitatem DEI admittere: at non potest concipi in DEO potentia ad existentiam, quasi ad operationem DEI, sicut intellectus ad intellectiōem; quia existentia DEI non concipitur per modum operationis, ut intellectio. Sic neque datur potentia similis in DEO ad æternitatem; quia nec ista concipitur per modum operationis; sed proprietatis, ut risibile in homine: nemo autem dicit, dari in homine potentiam ad risibilitatem, sed ad risum.

293. Ob. 5. contra 2. dam partem ejusdem corollarii. In DEO datur intellectio realis: ergo etiam operatio realis: ergo etiam potentia realis. Confir. 1. DEUS est realiter potens intelligere: ergo datur in eo potentia realis. Confir. 2. Pater est principium physicum generandi Filium, quamvis non influat in generationem activam secum identificatam: ergo etiam intellectus Divinus potest esse principium, vel potentia physica, etsi non physicè influat in intellectiōem. Resp. neg. conf. Per operationem realem, seu physicam non intelligitur tantum realiter existens, sed realiter producta, & distincta à potentia, qualis non est intellectio Divina: unde tantum est operatio metaphysica. Hinc textu citato n. 291. S. Thomas intellectiōem Divinam vocat tantum operationem (per quam intelligitur etiam metaphysica) non autem actionem; quia per hanc intelligitur operatio physica. Ad 1. confir. dist. conf. datur potentia realis, seu realiter existens. conc. conf. producat realiter intellectiōem distinctam. neg. conf. Ad 2. dam confir. neg. conf. Pater non est principium physicum respectu generationis activæ secum identificatæ; sed respectu generationis passivæ, seu Filiationis realiter distinctæ.

294. Ob. 6. Plus concipitur operationis in DEO intelligente, quàm in DEO æterno: ergo operatio realis. Confirm. Ideo intellectio creata est actus vitalis; quia est operatio realis: sed in DEO datur etiam actus vitalis: ergo etiam operatio realis. Resp. omiff. ant. neg. conf. Æternitas DEI communiter concipitur, non ut operatio, sed ut proprietas, sicut etiam immensitas. Si tamen velis dicere in creatis durationem, & ubi.

ubicationem esse operationes necessarias creaturæ, & comparative ad has etiam concipi æternitatem, & immensitatem DEI, tanquam operationes metaphysicas DEI, tunc neg. ant. quia non concipitur plus operationis in uno, quam in altero casu; sed tantum concipitur in uno operatio vitalis, in altero non vitalis. Ad conf. neg. maj. Intellectio non ideo, quia est operatio realis, sed, quia est tendentia intentionalis, est actus vitalis.

295. Ob. 7. contra 2. coroll. Omnis virtus est habitus: sed in DEO datur virtus: ergo etiam habitus. Confirm. Melius est operari ex habitu, quam sine illo: sed in DEO datur id, quod est melius: ergo. Resp. Aristoteles 7. ethic. 7. negat in DEO dari vitium, aut virtutem: attamen SS. PP. passim DEO tribuunt virtutes; hinc dist. maj. virtus creata est habitus. conc. maj. præcindens à creata, & increata, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. Virtus præcindens tantum dicit stabilem determinationem, se tenentem ex parte potentie ad bonum, vel verum. Ad confirm. dist. maj. melius est simpliciter, nulla facta suppositione, neg. maj. melius est ex suppositione potentie imperfectæ. conc. maj. & distincta proportionaliter min. neg. conf. simpliciter enim perfectius est agere per potentiam ex se facillimam, nec capacem habitus superadditi.

296. Dices 1. Stabilem determinationem ad verum jam formaliter dicit intellectus Divinus, ergo neque dabitur virtus intellectualis in DEO. Resp. Nisi fiat questio de nomine, & per intellectum Divinum intelligatur in omni linea perfectissimus (quo casu erit idem, ac intellectus cum omnibus suis virtutibus) tunc intellectus Divinus non dicit formaliter eam stabilitatem, sed tantum infinitam perspicaciam, & facilitatem intelligendi, præcindendo à cognitione vera, vel falsa. Dices 2. ergo intellectus neque dicit facilitatem intelligendi. Resp. neg. nam pertinet formaliter ad perfectionem potentie, ut ex se sit prompta in sua linea, ut pater in potentia visiva, & pluribus aliis, quæ independentem ab habitibus habent aliquam facilitatem.

297. Ob. 8. contra 3. coroll. Possumus DEUM concipere modò ut cognitionem causæ pro priori, & dein ut cognitionem effectus pro posteriori: ergo possumus ab ipso abstrahere rationem discursus. Confirm. In DEO datur hic syllogismus: si Petro dederò auxilium A, consentiet: sed istud dabo: ergo consentiet. atqui hic est discursus, ergo. Resp. neg. ant. hoc enim non possumus facere per solam præcisionem, sed debet accedere fictio, & falsitas, vi cuius cognoscitur una cognitio illuminans ad alteram. Ad confirm. neg. maj. Cognitio Divina talis non est, sed nos tantum eam ita exponimus. Ad discursum, ut dictum, requiritur cognitio illuminans intellectum ad inferendam aliam veritatem in præmissis nondum cognitam: hoc autem non contingit in DEO.

298. Ubi nota, quòd prima propositio: Si dederò &c. non habeat connexionem cum secunda: dabo &c. adeoque nec ad istam illuminet: neutra etiam seorsim habeat connexionem cum conclusione, adeoque etiam neutra ad illam illuminet: hinc tantum complexum ex utraque illuminat hominem ad inferendam conclusionem adhuc ignotam in præmissis: non autem hoc com-

plexum illuminat DEUM ad inferendam conclusionem ignotam; nam DEUS cognoscendo hoc complexum, eo ipso illud comprehendit, adeoque in illo, & quidem in eodem signo, cognoscit ipsam conclusionem connexam, consequenter hæc non est illi in præmissis ignota, nec tanquam ignota potest inferri. Ex eo autem, quòd DEUS cognoscat nostros discursus, tam parum discurret, quam parum cognoscit obscure aut falso, dum cognoscit nostras cognitiones falsas, aut obscuras.

299. Ob. 9. contra divisiones scientiæ Divinæ, Scientia DEI necessaria est simpliciter infinita: ergo cognoscit omnia omni modo possibili: ergo non debet assignari in DEO alia scientia. Confirm. 1. Juxta nos una scientia esset perfectior altera: hoc est absurdum: ergo, prob. maj. Scientia creaturæ de actu bono est melior, quam de actu malo: ergo etiam esset melior in DEO. Confirm. 2. Saltem veritas unius scientiæ esset perfectior altera; quia hæc constituitur ex cognitione, & objecto, consequenter, si objectum esset perfectius, ipsa etiam veritas esset perfectior. Resp. dist. ant. scientia necessaria est simpliciter infinita in sua linea. conc. ant. extra illam. subd. realiter accepta. conc. formaliter accepta. neg. ant. & dist. etiam conf. cognoscit omni possibili modo spectante ad ejus lineam. conc. conf. omni proflus modo ad ipsam non spectante, neg. conf. Scientia DEI necessaria formaliter accepta tantum cognoscit objecta quoad prædicata necessaria, non verò quoad contingentia.

300. Ad 1. confirm. neg. maj. nam si scientia contingens est adæquate intrinseca DEO, non est perfectior de bono, quam de malo: sicut speculum non est perfectius, si repræsentat pulchrum, quam si deforme, dummodo repræsentet utrumque æque bene, quod facit cognitio Divina respectu mali, & boni. Si scientia est inadæquate extrinseca, iterum non est melior de uno, quam de altero, sicut complexum ex DEO, & creatura non est perfectius quid, quam solus DEUS, de quo num. 146. Ad 2. confirm. sufficit eadem responsio. Frigidè autem quidam contra scientiam mediam obijciunt, DEO esse tribuendas scientias integras, non medias: quasi verò, si sedeas medius inter Petrum, & Paulum, tantum sis dimidius homo.

ARTICULUS III.

Quale sit Objectum Scientiæ Divinæ.

301. **O**bjectum cognitionis multipliciter dividitur. 1. in materiale, & formale. Illud est, quod attingitur à cognitione: formale est motivum, propter quod attingitur. e. g. in hac cognitione: *Dies est; quia sol est*: objectum materiale est existentia diei; formale verò præsentia solis: & hoc objectum formale vocatur à Thomistis primum, ab aliis motivum, ab aliis specificativum. Potest autem esse identificatum cum materiali, ut contingit in veritatibus, per se quoad nos notis, e. g. *Totum est majus sua parte* &c. hic enim ipsa evidentia principii me movet ad ei assentiendum. Utrumque objectum dividitur in primum, & secundum.

secundarium. Materiale primum est, quod primum consideratur, e. g. DEUS in Theologia: alia sunt secunda. Formale primum est primum motivum: & secundarium est motivum secundarium.

302. Objectum formale dividitur in *physicè motivum*, & *intentionaliter motivum*. Illud est, quod physicè influit in productionem cognitionis, sive per se ipsum, sive per speciem à se emissam. Alterum est, quod nullum præstat influxum, sed tantum est ratio, ob quam quis huic, vel illi rei assentitur, aut eam cognoscit. Gormaz addit, *per identitatem motivum*, quando scilicet objectum est identificatum cum cognitione: & ita se habet essentia Divina respectu cognitionis sui ipsius. Dividitur iterum objectum formale in *purè terminativum*, & *determinativum*. Illud est, quod purè terminat tanquam ratio cognitionem, seu actum potentia cognoscitivæ jam ex se ad illud objectum cognoscendum determinatæ. Alterum est, quod potentiam cognoscitivam indifferentem ad cognoscendum, vel non cognoscendum determinat.

303. Ex his habetur 1. nullum objectum formale esse physicè motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nullum potest præstare influxum physicum: adeoque omnia sunt tantum intentionaliter motiva. 2. nullam creaturam esse objectum per identitatem motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nulla identificatur; nam etiam dato, quod scientia contingens compleatur per aliquid extrinsecum creatum, per hoc tamen complementum DEUS non cognoscit, sed per solam suam perfectissimam, & simpliciter infinitam quasi formam cognitionis; & complementum juxta suos Patronos non est constitutum ipsius cognitionis, sed tantum applicatio ejusdem ad objectum; quare, sicut applicatio ignis non urit, ita hoc complementum non cognoscit, neque se ipsum, adeoque non est simul cognitio, & objectum cognitum.

304. Tertiò habetur, respectu scientiæ Divinæ necessariæ tantum dari objectum formale purè terminativum; cum enim intellectus Divinus nullo modo sit indifferens, sed necessitatus ad omnia cognoscenda, non potest primum ab objecto determinari; quamvis enim veritas necessaria ex se sufficiens sit ad determinandum intellectum, non potest tamen determinare jam actum determinatum. 4. at verò respectu scientiæ Divinæ liberæ, vel contingentis datur objectum formale determinativum; nam ad objecta contingentia cognoscenda intellectus Divinus est indifferens; si enim abessent, uti possunt, DEUS ea non cognosceret, quin mutaretur: ergo debet per illa objecta determinari. Et hinc actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum determinativum scientiæ Divinæ; nam ipsi determinant ad scientiam, non verò scientia ad ipsos. His positis

305. Dico 1. Objectum materiale scientiæ Divinæ est tum ipse DEUS, tum creatura omnes, possibiles, & existentes, & omnia, quæ cognoscibilia sunt, ita certissima omnium. Prob. 1. Corinth. 2. v. 10. dicitur: *Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda DEI*. 2. DEUS esset valde ignorans, si se ipsum, quamvis pulcherrimum objectum nesciret. Quod autem alia omnia co-

gnoscat, adeoque ea sint objectum materiale scientiæ Divinæ, jam probatum est à num. 276. Et confirm. ulterius sic. Intellectus Divinus debet esse summè perfectus in vi cognoscitiva: ergo debet esse cognoscitivus omnis cognoscibilis, prob. conf. alias esset capax nescientiæ, vel ignorantia, quæ utique ipsum dedecet, eique consequenter repugnant. Est autem DEUS ipse objectum suum primum, creaturæ verò sunt secundarium.

306. Dico 2. DEUS seipsum comprehendit: creaturæ verò supercomprehendit. Prob. 1. pars. S. Thomas 1. part. quæst. 12. art. 7. in corp. ait: *Illud enim comprehenditur, quod perfecte cognoscitur: perfecte autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile*. Ex hoc alii tradunt, cognitionem illam esse comprehensivam, quæ in ratione cognoscendi, vel representandi, est tam perfecta, quam perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atqui cognitio Divina, utpote realiter DEO identificata, & infinite perfecta, est in sua ratione cognoscendi tam perfecta, quam DEUS in ratione cognoscibilis: ergo.

307. Prob. jam 2. da pars. Cognitio Divina infinita in ratione cognoscendi hoc ipso infinitum superat omnem cognoscibilitatem finitam cujuscunque creaturæ, adeoque istam excedit, & supercomprehendit. Addendum, quod DEUS cognoscat omnes creaturas simul, si non similitate objecti, seu per modum infiniti categorematici (de qua re longa est disputatio apud Philosophos) saltem similitate cognitionis: hoc est, non cognoscit eas successivè, seu cognoscendo nunc unam, postea aliam, sicut homines successivè discere solent; quod utique DEUM maxime dedecet; sed omnis cognitio, quæ datur in DEO, simul ab æterno datur.

308. Dico 3. Objectum formale cognitionis Divinæ est DEUS, & aliquando etiam creaturæ. Prob. DEUS cognoscit se existere; quia existit, ergo sibi ipsi est ratio, seu motivum formale. Pariter aliquando cognoscit, & affirmat creaturas, præsertim actus nostros liberos; quia dantur; non enim actus nostri liberi dantur; quia cognoscuntur à DEO: sed vicissim cognoscuntur; quia dantur; adeoque, si interrogaretur DEUS, cur cognosceret illum, vel illum actum liberum, posset respondere: quia existit: ergo sunt objectum formale intentionaliter motivum ex num. 302.

ARTICULUS IV. Solvuntur Objectiones.

309. **O**B. 1. contra 1. illationem num.

303. factam. Essentia Divina determinat DEUM ad cognoscendum: ergo movet ipsum, & est objectum physicè motivum. Confirm. S. Thomas approbat dictum Platonis dicentis, DEUM movere se ipsum: ergo potest respectu DEI dari objectum physicè motivum. Resp. neg. conf. ex hoc tantum sequitur, quod essentia Divina sit objectum intentionaliter motivum. Sed neque essentia Divina, ut præcisa ab intellectu, intentionaliter determinat; quia intellectus Divinus jam ex se est deter-

determinatus ad cognoscenda objecta necessaria, quale etiam est essentia Divina. Neque etiam ex eo, quod cognitio DEI habeat esse ab essentia Divina, aliquid hic probatur; quia tantum habet esse per identitatem: non autem per productionem; quod tamen requireretur ad hoc, ut esset objectum physicè motivum. Hinc neque dici potest cognitio Divina procedere ab essentia; hoc enim, strictè acceptum, significat produci: unde tantum dici potest cognitio esse ab essentia tanquam actus secundus metaphysicus. Ad confir. neg. ant. S. Thomas tantum admittit cognitionem Divinam posse improprie vocari motivum propter aliquam cum hoc similitudinem, eo quod, sicut motus est actus mobilis, ita intellectio, seu cognitio, sit actus agentis, scilicet metaphysicus, non physicus.

310. Dices. Ad objectum physicè motivum in Divinis non requiritur, ut producat cognitionem: ergo. prob. ant. Licet in creatis objectum determinativum influat in cognitionem, non influit in Divinis: ergo licet in creatis objectum physicè motivum producat cognitionem, non debet producere in Divinis. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Tota ratio objecti determinativi stat sine productione, quamvis in creatis conjungatur cum productione: sicut etiam tota ratio objecti formalis, genericè talis, stat sine influxu in cognitionem, quamvis in creatis aliquem præstet, & ideo sit simul physicè motivum: at ratio objecti physicè motivi non stat sine influxu, imò per hoc intelligitur saltem communius illud, quod influit: nec in hac questione de voce est à communiori recedendum.

311. Ob. 2. contra 4. illationem, n. 304. factam. Objectum formale determinativum specificat actum: atqui nulla creatura potest specificare actum Divinum: ergo nulla potest esse objectum formale determinativum. Confir. Si ponatur scientia DEI compleri per ipsos actus nostros liberos, isti non possunt esse objectum determinativum ejus scientiæ: ergo. prob. ant. Actus isti non possunt determinare ad scientiam, secundum quod est identificata cum DEO; nam lub hac ratione ipsa est necessaria: non ad complementum; alias determinarent ad se ipsos: ergo. Resp. neg. maj. si intelligatur specificatio intrinseca; hanc enim tantum facit objectum physicè motivum, vel juxta Gormaz, etiam objectum per identitatem motivum. Si autem tantum velis dicere, quod objectum creatum aliquo modo extrinsece specificet cognitionem DEI, quatenus est objectum, à quo dicitur cognitio potius hujus quam illius representatio, non est ullum absurdum hoc admittere. Quæstio hæc est de nomine, in qua facile cum aliis conveniam. Ad confir. neg. ant. ad prob. dist. 1. part. ant. Actus non possunt determinare ad scientiam &c. ut potius existat, quam non existat. conc. ant. ut habeat potius hanc denominationem, quam illam. neg. ant. Sic etiam albedo non determinat murum ad existendum, sed, ut sit potius albus, quam non albus: nec per hoc determinat ad se, sed per se determinat ad certam denominationem.

312. Ob. 3. contra 1. conclusionem. Scientia dicit relationem ad objectum: ergo DEUS non cognoscit seipsum. prob. conf. Relatio unius dicit realem distinctionem à correlativo: scientia

DEI non dicit realem distinctionem à DEO: ergo. Confir. Cognitio nihil cognoscens nisi se ipsam esset inutilis: sed cognitio DEI sui ipsius nihil cognosceret præter seipsam; quia ipsa esset realiter identificata cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. Scientia dicit relationem semper physicam. neg. ant. purè intentionalem. conc. ant. & neg. conf. ad prob. dist. ma. Relatio purè intentionalis dicit realem distinctionem. neg. maj. physica. conc. maj. & conc. min. neg. conf. ita S. Thomas de veritate quæst. 2. art. 2. ad 3. Ad confir. Resp. 1. om. maj. neg. min. quia eadem cognitio, realiter sumpta, cognoscit etiam creaturas. Resp. 2. dist. maj. Si cognitio ipsa non sit infinite perfecta, & identificata cum plurimis perfectionibus cognoscibilibus. om. maj. secus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf. Quando autem S. Thomas 2. quæst. 1. art. 1. ad 2. dicit, quod primum visibile non possit esse ipsum videre, sive, quod objectum visibile non possit esse visio, loquitur de cognitione creata, seu humana, inter quam & Divinam est immensa disparitas.

313. Ob. 4. S. August. l. octoginta trium questionum. quæst. 46. de DEO ait: Non enim extra se quidquam positum intuebatur, ut secundum id constitueret, quod constituebat; nam hoc opinari sacrilegium est. ergo DEUS nullas creaturas videt extra se. Confir. DEUS tantum cognoscit suam essentiam, quæ eminenter continet creaturas: ergo istæ non terminant formaliter cognitionem Divinam. Resp. dist. conf. nullas omnino videt. neg. conf. nullas, tanquam ideas, & formas, quibus dirigeretur ad producendas alias ad earum normam. conc. conf. Agit ibi S. August. de ideis Platoniacis, negatque alias dari, aut DEO necessarias esse; quàm rationes, vel ideas in mente Creatoris existentes. Ad confir. neg. ant. de quo redibit sermo inferius.

314. Ob. 5. contra 2. conclus. Si DEUS comprehensive cognoscit se ipsum, & consequenter etiam suam cognitionem, tunc cognitio DEI est reflexa: ergo debet hæc ipsa reflexio per novam reflexionem cognosci, & sic in infinitum: hoc dici non potest: ergo. Resp. dist. ant. cognitio DEI est purè reflexa. neg. ant. non purè reflexa. conc. ant. & neg. conf. Cognitio purè reflexa est illa, quæ non seipsam, sed aliam realiter distinctam cognoscit: cognitio non purè reflexa est illa, quæ non tantum est cognoscens, sed etiam cognita: & talis est cognitio Divina cognoscens, & cognita à se ipsa: unde non debet per novam reflexionem cognosci reflexio; sed ab ipsamet cognitione unico intuitu comprehensivo cognoscitur: nos tamen ob imperfectum nostrum modum concipiendi possumus à cognitione Divina abstrahere reflexiones formaliter distinctas, syncategorematicè infinitas, sed non categorematicè infinitas; quia non possunt dari categorematicè infiniti conceptus, qui tamen constituunt distinctionem formalem.

315. Ob. 6. contra 3. conclusionem. Objectum formale est motivum: sed motivum non potest dari respectu DEI: ergo nec objectum formale. prob. min. Motivum respicit mobile: DEUS non est mobilis: ergo. Confir. 1. Ratio motivi importat indeterminationem: hæc non datur in DEO: ergo. Confir. 2. Motivum est causa cognitionis: atqui non potest dari causa cognitionis Divinæ: ergo nec motivum. Resp.

H

dist.

dist. min. non potest dari respectu Dei motivum physicum. conc. min. intentionale. subd. strictissime tale. om. latè tale. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. motivum physicum respicit mobile. conc. maj. intentionale latè tale. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Quidam nolunt admittere respectu DEI motivum strictè tale : quæstio est de nomine, de qua non multum litigabo; sed dicam, objectum formale, vel rationem obiectivam, & motivum strictè tale non esse idem. Gormaz tamen de DEO num. 321. admittit in DEO potentiam intentionaliter mobilem. Ad 1. conf. neg. maj. Etsi potentia sit determinatissima ad cognoscendum, tamen habet objectum formale; quia habet rationem assentiendi, vel cognoscendi objectum. Ad secund. conf. dist. maj. motivum physicum est causa cognitionis. conc. maj. intentionale. subd. strictè tale. om. latè tale. neg. ma. & concess. min. sub eadem distinctione conc. vel neg. conf.

316. Ob. 7. Objectum formale movet ut cognitum: sed DEUS non potest ita moveri: ergo. prob. min. Si objectum moveret ut cognitum, DEUS transiret ab una cognitione ad aliam, adeoque discurreret: hoc non admittitur: ergo. Resp. dist. maj. movet ut cognitum præviè per aliam præcedentem cognitionem. neg. maj. per hanc ipsam cognitionem, ad quam movet. conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. dist. maj. si moveret ut cognitum per aliquam præcedentem cognitionem. conc. maj. secus. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Movere ut cognitum necessarîo non plus dicit, quàm objectum formale non movere, nisi quando cognoscitur; aliàs enim non potest esse ratio assensus: est autem objectum formale indifferens, ut cognoscatur, vel per actum prævium, vel tantum per ipsum actum, cuius est objectum formale. Ab hominibus quidem ordinariè censetur cognosci per apprehensionem præviam (quamvis de hoc dubitare liceat in ordine ad prima principia) at non ita à DEO.

317. Ob. 8. Objectum formale debet antecedere, vel comitari scientiam: sed creaturæ nec antecedunt, nec comitantur scientiam DEI: ergo non sunt objectum formale. Conf. SS. PP. Dionysius, August. Anselmus, negant, veritates creatas esse objectum formale cognitionis Divinæ: ergo. Resp. neg. maj. Sufficit, si sit ratio assensus: ad summum debet præcedere objectum physicè motivum, quod est causa cognitionis. Ad confir. dist. ant. negant esse objectum physicè, vel strictissime motivum. conc. ant. latius dictum motivum. neg. ant. & conf. Sed de textibus istorum SS. PP. iterum, quando de cognitione possibilem.

318. Ob. 9. Infinitæ scientiæ non est proportionatum objectum finitum: ergo nulla creatura est objectum proportionatum scientiæ Divinæ. Conf. Voluntas Divina, quia infinita, non movetur necessarîo ab ullo objecto creato: ergo neque intellectus Divinus. Resp. dist. ant. non est proportionatum in ratione perfectionis. conc. ant. in ratione attingibilitatis. neg. ant. & conf. Certè intellectus Angeli spiritualis cognoscit etiam inferiora materialia, licet minus perfectæ: imò omnipotentia infinita producit effectus finitos. Ad conf. conc. ant. neg. conf. Voluntas Divina, quia libera, potest moveri ab aliquo

creato, vel non: unde etiam creaturæ sunt objectum formale, saltem secundarium, respectu aliquus voluntatis Divinæ; quia de facto sunt aliqua ratio saltem secundaria eas volendi: sed hoc non necessarîo; quia potuisset DEUS liberè eas non habere pro objecto formali: at intellectus Divinus est potentia necessaria, debetque cognoscere omnia possible, & omni modo: adeoque etiam creaturæ sunt necessarîo aliqua ratio cognitionis Divinæ.

QUESTIO II.

De Scientia Simplicis Intelligentiæ.

ARTICULUS I.

Quomodo DEUS cognoscat creaturas possibile.

319. **N**otandum 1. aliam esse possibilitatem extrinsecam, aliam intrinsecam. Prior, quæ etiam activa, & causalis vocatur, est causa, seu potentia aliquid producendi; unde universalis extrinseca possibilitas rerum creaturarum omnium est omnipotentia DEI. Altera, quæ etiam passiva, & formalis dicitur, est aptitudo ad existendum: sive non repugnantia, aut consonantia prædicatorum. Hanc auctores aliqui, etiam ex nostris, negant: sed admittunt longè plures, eamque adstruit Angelicus 1. part. quæst. 25. art. 3. in corp. ubi ait: Dicitur autem aliquid possibile, vel impossibile absolute ex habitu terminorum: possibile quidem; quia prædicatum non repugnat subiecto &c. Et sane quando DEUS cognoscit aliquid producibile, non cognoscit tantum seipsum, vel omnipotentiam suam; hæc enim non est producibilis. Rursus omnipotentia habet relationem, seu respectum ad possible: ergo est ab ipsis distincta. Tandem quando dico: Alter mundus possibilis non existit: juxta omnes verum dico: at adversarii hanc propositionem difficillimè explicant; nam sensus esse non potest: Omnipotentia DEI non existit: alium autem sensum, quem assignabunt, nisi alter mundus possibilis sit aliquid distinctum ab omnipotentia? Sed hæc potius ex Metaphysica supponenda, quàm probanda sunt.

320. Notandum 2. ex Gormaz de DEO num. 322. multipliciter aliquid posse cognosci, in se, in alio, propter aliud, ex alio, & ad modum alterius. Cognitionis rei in se est cognitio rei directæ, & immediata propter ipsius rei propriam veritatem. Cognitionis rei in alio est cognitio rei in medio habente connexionem, vel ordinem ad illam, quando nempe medium directè cognitum ratione suæ connexionis determinat ad simul cognoscendum mediatè terminum connexionis, saltem per modum obliqui; quia scilicet objectum plenè, & adæquatè cognosci non potest, quin cognoscatur simul aliud, e.g. si cognoscatur causa ut talis, cognoscitur etiam ejus effectus. Si hic ordo, vel connexio est metaphysica, dicitur res cognosci propter aliud: & comparari hæc cognitio aliquo modo potest cum visione speculi, quod quis intuendo simul videt objecta ab eo representata. Cognitionis rei ex alio est cognitio discursiva.